

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hídkaputól kiment balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, esütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

A „nyilttér” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középczta, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

K. KÖZLÖNY

julius—decemberi folyamára.

Egészévre . . . . . 12 forint.

Félévre . . . . . 6 „

Évnegyedre . . . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János közepczta könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Kolozsvár, sept. 3.

(D.) Ha a bécsi centralista lapok megdöbbentek azon, hogy Erdély a magyar korona tömbéhez a történelmi és pozitív jog alapján visszahelyeztetik; ez is különös.

De hogy a „Pesti Hirnök”-öt minő érdekek vagy minő belátás vezeti, midőn alapítványokból kiindulva Erdély sorsa felett a törvénytől eltérő újabb még újabb elméleteket javall; valóban nem érthetjük, annyival kevésbé, mert gyakran között hasábjain Erdély jogviszonyaira vonatkozó tüzetesebb adatokat, s voltak egyes kérdések, melyekhez a magyar törvény alapos ismeretével szólott stb. legalább Erdélyt, mint a magyar korona integráns részét, az együttil jogára nézve sok alaposítással védelmezte.

Néha azonban szeszélye úgy hozta magával, hogy mesterséges törvénytárgyakról sem ijed vissza, s e czézből oly új meg új doctrínákat állít fel, a melyeket sem a corpus jurisból, sem általában az 1848 előtti törvényekből — melyekhez annyira ragaszkodik — nem igazolhat.

Sőt jót akarván tenni azokkal, a kik az erdélyi magyarság álláspontjában osztozni kétkednek, oly ajánlatokkal áll elé, a melyek minden kigondolhatónál szűkebb politikát feltételeznek; s az egyesületre oly expedienseket gondol, a melyeknél aztán nyilvánosabb lenne reánk nézve is a különszakadás.

Igy látjuk ott azon doctrínát felállítva, mely szerint valamely törvény nem akkor válik hozott törvényvé, ha azt az országgyűlés meghozta, s a király megerősítette, s ehhez képest országosan ki is hirdettetett; hanem csak akkor, ha azon országgyűlés, mely ama megerősített törvényt hozta normalis befejezést is nyert.

Ezen eszme egészen új. E szerint se nem az ország, se nem a király hozza és szentesíti a törvényt; minden törvény lényege abban áll, hogy a regius commissarius mondja el az országgyűlésen zárszónoklatát.

Ott van az 1848-i törvény a világ előtt a törvényesen megkoronázott uralkodó Felső alírásával, mit sem ér az a dinasticus „P. Hirnök” előtt, mert hisz nem mondták el Pesten az utolsó oratóiót; tehát a „P. Hirnök” egy általa octroyált új alkotmányos attributum alapján bona fide ezt írja: „fügőben maradt kérdésnek nézzük az erdélyi uniót, minthogy az még inarticulálva nincs, mint hogy az 1848-iki pesti nemzet-gyűlés általában normalis befejezést nem nyert.

Valóban csodálatos az, hogy egy királyilag szentesített s kihirdetett, sőt életbe is léptetett törvény ellen, egy zárszónoklat hiánya hozassék fel.

De elfogadva ez új tant, valjon mente valamire általa a „P. Hirnök” arra nézve, hogy programját, mely Erdélyt kész visszahozni egy részben önmagának — igazolhassa?

Ha szerinte a törvények jogérvénye egyedül attól függ, hogy az országgyűlés normalis befejezést nyerjen, úgy mi hivatkozunk báró Puchner királyi biztos zárszónoklatára, melyben Erdély országgyűlését örökre bezárta.

Ez országgyűlés hozta Erdély részéről az egyesülés törvényét, e törvényt V-dik Ferdinánd, e néven magyar király aláírásával szentesítette; s az országgyűlés rendes időben és normalis uton bezárattott, éppen azon tábornok által, kit tulmagyaros érzelmeikkel senki sem vádolhat. Így tehát az unio-törvény Erdélyre nézve a „Hirnök” által követett új

attributummal is bír, ha a „P. Hirnök” bővebb fejtegetést kíván e részben utaljuk lapunk utóbbi számában megjelent főcikkünkre.

Senki tehát kétségbe nem hozhatja, hogy az erdélyi országgyűlés a világon a legnormalisabb befejezést nyert, sőt annyira befejezték, miképp a királyi biztos a legutolsó erdélyi gyűlésnek jelenté ki azt az uralkodó felség nevében.

A mint előbbi főcikkünkben bőven eléadtuk az unio Magyarország részéről az 1848-iki pozzoni s nem a pesti gyűlés hozta; e gyűlés pedig annyira normalis befejezést nyert, hogy, a mint már eléadtuk, maga az uralkodó felség személyesen, királyi családja legkedvesebb tagjai jelenlétében zárta be azon országgyűlést, királyi hatalmával fogva megerősítvén ama hozott törvény-cikkeket.

Mindenesetre a „Pesti Hirnök” eredeti, mert oly okot hozott fel az unio gyengítésére, a mi még az újkorból jogelveket octroyáló centralisták chymaerái közt sem fordult elő.

Érzi azonban ő is, hogy ez ok gyenge; s mellé állítja azt, hogy az erdélyi t-cikk 2-ik szakasza által az egygyé-alkítás részletei tárgyalására kinevezett országos bizottság küldetését nem teljesíthette.

Ha a „P. Hirnök” ezen 2-ik törvény-cikkeket elolvassa, abból egyebet nem húzhat ki, minthogy ezen bizottság dolgozott ki egy munkálatot az egygyé-alkítás részleteiről, anyagul a ministerium részére, hogy abból ez a közös országgyűlés elébe törvényjavaslatot terjeszteszen, addig pedig Erdély becsületkezte a már közössé vált legfelsőbb kormányon és törvényhozáson kívül marad in statu quo.

A közös kormány s közös törvényhozás joga és kötelességeire nézve az unio pozitív törvény csak is Erdély szervezeti reformja; s az új körülményekhez, melyek már visszavonhatlan törvény által állottak elé, oda illesztésen foroghatott kérdés alatt.

Ebből tehát nem az unio kérdésének kétségbevonása következne a józan okosság szerint, hanem az, hogy azon közös országgyűlésen, a mely törvény által egyesített, azon bizottsági helyett, mely a ministerium által szűkséggelt adatokat az akkori közbejött zavarok miatt össze nem állíthatá, most az ottan jelenlevő erdélyi képviselők közül egy újabb bizottság nevezessék, s az készítse el az adatokat az alatt, míg a közös országgyűlés a magyar korona, s a közös birodalom közti kapcsolatok megállítása felett, s a koronázási föltételek körül tanácskozik, s a koronázás ünnepélyén is átesik, a mikor aztán ideje, és sora következne annak, hogy Erdélynek 1848-ban fenahagyott statusquoja, a mennyiben ezen terület érdekében, s óhajta szerint átalakítandó, vagy pedig a közös királyság viszonyaival összhangzásba hozandó, elintéztessék.

A „P. Hirnök” előzményéből más következtetést józan okosság szerint kivonni nem lehet, mert éppen a közös országgyűlés és közös kormány fogalma az, a mi nemcsak törvényül hozatott, s kihirdetett, de tetleges gyakorlatba is vétetett, a midőn Erdélyt a közös országgyűlésre rendszeresen meghívták, a követválasztások minden kihágás nélkül végrehajtottak, s az ország minden képviselő hatósága magyar, székely, román és szász tagokból a közvélemény bizalma szerint szabad szavazattal választott képviselőt Pestre elküldötték, azok ottan megjelentek, s a tanácskozásban mindaddig részt is vettek, míg végre a forradalom kitört.

Ekkor, de csak ekkor vonult vissza Erdély képviselőinek egy része; de addig minden állapotot ők magok is törvényesnek tartottak, s sehoh a hozott törvénynek ellene nem mondtak, sem képviseltjeik érdekét azáltal sértve nem látták.

Ha azon pesti gyűlés, melyen követeink megjelentek, normaliter bezárva nem volt; be volt zárva azon utolsó gyűlés, mely Kolozsvárt s Pozsonban az egyesülés törvényét meghozta, így még e furesca fogalom szerint is csak a pesti gyűlésnek kell kiigazítani magát, s megkésztetni a zárszónoklatot.

Igaz, hogy magunk sem tartjuk törvényesnek azon berendezést, melyet aztán a

forradalmi ministerium saját tetszése szerint követett volt el Erdélyben, mert Erdélynek 1848-ban fenahagyott status quoját csak az erdélyi bizottság munkálataiban okult ministerium törvényprojectuma alapján maga a közös törvényhozás változtathatá; de Erdély egysége s akkori status quoja, pozitív törvényen alapszik, ezen pozitív törvény nem az egység elvén, hanem csakis a status quoni változtatás jogát hagyta fenn.

Ez igaz, hogy, a mint többször elmondottuk, elég tág keret az unio szorosabb, vagy lazább tételére, mert Erdély régi organismusa az országgyűlésen és kancellarián kívül egészen meghagyott, s ma is a jogfolytonosság alapján csak e ponton állapodhatunk meg; de az is igaz, hogy a vezér-fonalat csak itt lehet felfogni.

Miután a „Pesti Hirnök” előzményére s alap-állításaira sem lehet más következtetést kivonunk a fenebbinél; annál inkább kell bámulnunk ezen lap eszmemenetét, melylyel ő Erdély egységére nézve manifestált.

Az Isten őrizze meg Erdélyt azon doctrínától, melyet reáéneve a „Hirnök” felállít, s a melyhez még a maga módja szerint csak a Schmerling uré hasonlított.

A „Hirnök” azt állítja fel: Erdély tartson országgyűléseket, innen az országgyűlés maga kebeléből küldjön képviselőket, (talán 10—12-öt) mint hajdan Horvátország, álljon aztán Magyarország kormánya alatt, még guberniumat is, valamint Pestre a hétszemélyes tábla mellé állítandó főtörvényészéket is azon kormány nevezze ki, melyet a parlamentben csak közvetőleges választás útján egy pár erdélyi kiküldött vonhatná kérdőre.

Mondhatjuk, hogy a „Pesti Hirnök” pompásan el tudná nyomni Erdélyt. Hetven három képviselőnek helyett, kik közt a székely s magyar a magyarnál, a román a románánál, pozzoni stb. németnél talán pártfeleket, kikkel a kormányt ne talán Erdélyt sértő intézkedéseiről hatályosan kérdőre vonhatná, s százan felül menő regalisták helyett, kiket a felsőházban képviselői jog illet a „Hirnök” elfogadna Erdélyből öt-hat országgyűlési kiküldöttet mutuus regiusnak, a kik megjelenjenek bámulni Török ur pártjának ékesen szólását.

De mi, midőn a közös királysággal egyesültünk, arra speculáltunk, hogy egy tehetetlen tartományi élettől országos életet cseréljünk, erőteljes törvényhozásunkban s belkormányunkban nem birhatván az alkotmányos szabadság s előhaladás garantáit közös vállvetéssel a közös királyságot, s annak trónját kívántuk emelni, hogy abban és általa magunk is emelkedjünk. Azért, hogy a „Pesti Hirnök” álma szerint néhány bámulót Pestre országgyűlésünkről felküldhessünk, nagyot áldoznánk azzal, hogy országgyűlésünk régi jogáról a kormányzók, s korlátok választásáról lemondottunk, s a mit mi csakis a királyság közös országgyűléseni kellő számú képviseltetésünk garantája mellett s a kormányfelelősség általi jogbiztonság fejében tehetünk.

Hagyja tehát a törvényhozás fejlődését mentére a „Pesti Hirnök”, s ne ostromolja azon eszméket, melyeket az övének alaposabb belátás vetett még jobb jövőnk alapjául. Ne kívánjon minket, mint Schmerling az autonomia örve alatt, oly felsőbbség alá helyezni, hol nekünk csak az alázatos engedelmesség maradt.

Mi nem Magyarország gyámságát akarunk, mi Magyarország közös jogát, közös szabadságát akarunk megosztani, akartunk erősölni az alkotmányos életben általa, s erősíteni őt magunk által.

Az egység fogalma ez, a többi csak subordinatio, a mely Erdélyt megszégyenitené.

Egy szó az erdélyi szászokról s azok politikai magatartásáról.

Ezen czim alatt egyik kitűnő szász hazánkfiától egy cikket veszünk, egy levél kíséretében. A levélből egy pár tételt itt közölni szűkségesnek látunk annak bebizonyítására, hogy a magát szabadelvűnek nevezett bécsi centralista sajtó hogyan nyitja meg hasábjait, az alkotmányosabb érzésű szász értelmiség nyilatkozatainak.

„Nyiltan megvallva — írja hozzánk tisztelt hazánkfia — ezelmra megfélembnek tartottam, ha cikkek egy nagyobb német lapban jelenhetett volna meg, hogy ugyanazon közönség kezébe ellen-szerképp jutott volna, a mely a brassói s zebeni újságot olvassa. E czézből cikketem a bécsi „Presse”-be el is küldöttem, ez azonban visszaküldi azon nyilváníttással, miképp nem hivatása ily irányu nyilatkozatokat közreadni. stb.

Megemlítjük ezt a hírlapi véleményszabadság jellemzése végett, s tisztelt hazánkfia cikkeit itt örömezt közreadjuk teljes hí fordításban, a mint következnek:

Brassó, aug. 18. 1865. Ha loyálisnak nevezhetjük azokat, kik híven s vakengedelmességgel ostüngenek egy merev kormányrendszeren, akkor a szász nemzet ugynevezett képviselése, valamint az egyedüli erdélyi német lapok u. m. a „Kronst.” és „Herm. Zeitung”-ok ellen, az éppen most felhagyott rendszer irányában az illoyalítás szemrehányást valóban nem tehetjük.

De hogyan tartják ők magokat az éppen most előkészített rendszer irányában?

A képviselők egyelőre hallgatnak, a két lap pedig jajveszekelését kiáltozza zajos és illelten hangon.

Ha a „Kronst. Zeitung” az elesett nagynak necrologot tart, s a mellett az elvben ostromlott új rendszer híveit, valamint a legjogosítottabb capacitásokat névesztett egyénekké egy koporsóba fekteti, mert ő nyilván nem egy feltámadást, s ha a „Herm. Ztg.” balálos csatájában goromba hangokat lökdös ki, s a mellett minden meggyőződéséhez hí embert sért, midőn ő brassaiakkal, s egy más kedvencebb versioja szerint a brassai lövészeget tagjaival Kossuthot proclamaltatja, ugy ez, mint kifolyása és caracteristicuma az említett lapoknak, s respective szerkesztőiknek, még csak megjárja, s legfőlebb egy szánalom-mosolyt idézhet elé, amde ezen lapok még tovább mennek, s feltöltik magokat egy város, egy nemzet, sőt egy ország tolmácsa gyanúval, s ugy valóban egy becsületlen ember sem nézheti el, hogyan esalitik meg a külföld egy egész ország maga-tartása s politikai érzületére nézve.

Ezen lapok nyilatkozatai után azt hinné az ember, hogy egész Erdély, s mindenek előtt a szászok együtt siratták el a lehányatott rendszert. Ez azonban távol volt tőlünk.

Nem akarunk egyelőre az ország, és kiválólag a szászok jelenlegi hangulatjának részletes fejtegetésébe becsatkozni, ezelnk volt csak: a világ tudatni, hogy az ország határozott többsége, s bizvást a szász nemzet többsége is a rendszer változás miatt nem fél, sőt éppen attól az ország és birodalom biztos kifejlődését reményteljesen várja.

Igen, mi hivatva érezzük magunkat ezerek nevében ezt kijelenteni, mi ismerjük az uralkodó hangulatot, tudjuk azt is, hogy az ellenpárt hogyan állítja össze a nemzet-képviselőket, az említett lapok szerkesztői is képesek volnának érdekes részleteket elbeszélni.

Reméljük azonban, hogy az új rendszer alatt a nép valódi képviselői fognak előkerülni, képviselők, kik nem azonosítják magukat a kormánnyal, hanem a kik felfogják egy alkotmányos államban őket illető feladatukat, azt t. i., hogy az államhatalom másik factorát a népet képviselők, hogy így a vélemények barátságos kicserélése által a másik factorral a kormánnyal egyetértve, a valóban megfelelő, s nemcsak a magánérdekeket, de a nép jólétét is szem előtt tartó intézvényeket alkossanak az ország és birodalom részére.

Ennél fogva minden alkotmányosan érző és elfogulatlan szász örömtelvé üdvözlö ő es. kir. ap. Főlségének legmagasabb elhatározását a kezdeményezett rendszer-változtatásra nézve, mint a melyet egy jobb jövőnd legbiztosabb útjának hisz és vall.

Lapszemle.

A „Debatte” írja: „Ha valók azon adatok, melyek rendszeren jól értesült bécsi körökben keringenek, a kormány véglegesen megállapítja az Erdélyben követendő tevéleges politika programját.

Módozatairól oly közleményeket veszünk, melyeket, ha teljesen hitelesnek nem állítunk is, igen valószínűk.

A lényegesebb részletek itt következnek:

Mielőbb össze fog hivatni egy erdélyi országgyűlés.

Ezen gyűlés feladata nem lesz egyéb, mint kizárólag az ugynevezett erdélyi unio törvénynevel foglalkozás. Ennélfogva „ad hoc” országgyűlés.

A mint gyanítják, visszamegy a kormány

azon gondolatra, melyet korábbi erdélyi és magyarországi országgyűlések kimondtak, s mely szerint egy országgyűlési bizottság azzal fog megbízni, hogy szorosán meghatározza és körülírja a Magyarországi és Erdélyi közötti törvényhozási uniót. Így Erdély autonómiaja követeléseinek, valamint a belügyhatóságban, úgy a specialis országos ügyekben való törvényhozásban, teljes szabad tét engedtetik. De másfelől a kormány is teljesen szabad kezét hágy magának az egyezkedés eredményei irányában.

Azon nagy fontossághoz képest, mely az államjogi kérdések természetéből van, a kormány óvakodik minden mesterséges eszköztől, mely miatt a bekövetkezendő eredmény csorbát szenvedhetne. Ezen czélból bár Erdély régi alkotmányos jogára megy vissza, hogy minden kétségen kívül feje az országgyűlés legitimitását, de másfelől számbaveendő lelkiismeretes az időközben előálló viszonyokat.

Ezen értelemben a kormány az 1791-iki törvényeket, a leopoldi hitlevelet, mely a pragmatica sanctioval együtt az erdélyi legitimitás jog alapját képezi, valamint az ő felsége által kihirdetett nemzeti egyenlőséget az országgyűlés alapjának tekinteti.

Ezen értelemben fog történni minden intézkedés, mely a választásokra vonatkozik. A törvény értelmében 8 frt. census vétetik fel fej- és pótlékadtól oda nem számítva. A kormány annál igazolatlanabbnak találja ezen censust, mivel a monarchiában és tán egész Európában legesekélyebb.

Erdélyben az igazságszolgáltatás és belügyhatóság még megmarad, a mint van; de a mostani administratorok helyébe az 1861-ki főispánok lépnek.

A gubernium is megmarad mostani szervezetében és mostani tagjaival; de hogy a számos reformmunkát, melyre az országnak szüksége van, gyorsan haladjon, ismét a guberniumba bivatnak az 1861-ki országos kormány tagjai is. Ezzel Erdély katolikus püspöke, most reichsrathbeli tag, Fogarassy is visszahelyeztetik régi jogába.

Az országgyűlés helye Kolozsvár lesz, hová mint tudva van, gr. Crenville ő exéja visszahívja a guberniumot.

Mint tovább halljuk, az unio kérdése egyszerűen az első ügyek közé fog tartozni, melyek a magyar országgyűlésnek foglalkoznia kell.

A „Wanderer“ írja: „Hir szerint egy augusztus 28-án kelt legfelsőbb elhatározás folytán az eddigi tartományi gyűlés feloszlatatik, s országgyűlési hivatik össze az 1848-ki június 3-ki választási törvény alapján.“

A „Debatte“ érdekes cikksorozatot hoz az erdélyi unioról, második cikke így szól: „Csak egy mód van — ugymond — a magyarokkal két kért kötni, s ez: elismerni a jogi álláspontot. A ki erre nem akarja elhatározni magát, annak a Magyarországi elleni harc folytatása mellett kell lenni. Oly nemzet, mint a magyar, mely becsületre sokat tart, inkább akar tönkre jutni jogáérti küzdelemben, mint öngyilkosságra határozni magát.“ Vannak ugyan emberek, kik azt hiszik, hogy a mit a Bach féle absolutismus s a Schmerling-féle alkotmányosság ki nem birt vinni, az sikerülni fog a valódi alkotmányosságnak; „de a valódi alkotmányosságnak, ugymond a „Debatte“, azzal kell kezdődnie, hogy Magyarország joga ismertessék el. A ki becsületesen óhajja a birodalom újjászületését, annak azzal kell kezdenie, hogy ismerje el, miszerint az ügyek rendezésénél a Lajthán innen úgy mint túl a törvényes álláspont az egyedül megengedhető.“

A „Narod“ azt véli, hogy azon erdélyi országgyűlés, mely az unio-törvényt megszüavazta, nem volt teljes, miután az országnak e vagy amaz elemei éppen nem, vagy nem elégségesen voltak képviselve. Csinos kis indoklás az, melyet magának itt a „Narod“ kikeresett. Ugyanazon erdélyi országgyűlés a népet felszabadította az alattvalói kötelek bilincseitől, ugyanazon országgyűlés kihirdette a jogegyenlőséget. Hogy ezen tények érvényesüljenek, az unio-törvénynek is érvényesülnek kell maradnia; vagy tagadja a „Narod“ az unio-jogérvényességét, de akkor el kell magát határozni arra is, hogy az erdélyi népet ismét 1847-diki jog nélküli állapotába utasítsa vissza. Erdélynek rendi országgyűlése megszüavazta a pragmatica sanctiot is; oly országgyűlés volt az, mint a cseh országgyűlések általában mind voltak, melyek jogaira a „Narod“ annyi nyomatékkal bivatkozott. Azon okoskodás utján, melyet a „Narod“ az erdélyi kérdésben követett, azon nyilatkozatra kell jutnia, hogy a cseh országgyűlések sem volt annak idején joga a pragmatica sanctiot elfogadni, mert Ryger és Palacki azon nem voltak jelen.

De ha az 1848-ki országgyűlések kétségtelen joga volt, az unio kimondani, ha ezen törvény legfelsőbb szentesítését nyert, ha végre életbe is léptetett, miután Erdély törvényes képviselői 1848-ban a magyar országgyűlésen megjelentek, úgy határozottan hamis azon praemissa, melyet a „Narod“ az erdélyi utóbbi gyűlésekről állít fel, mert a korona az unio-kérdést folytatás „érintetlen“ hagyta s a szobeni gyűlés a birodalmi tanácsba csak adhoc küldte követeket, engedve a végleges törvényes rendezésnek minden útját nyitva hagyta. E szerint még szobeni szempontból nincs szüksége egy erdélyi országgyűlésnek az államjogi kérdések végleges megoldásánál a birod. tanács szentesítésére, mert míg a szászok és románok képviselőket csupán adhoc, azaz: a pillanati szükségek ki-

elégítésére küldték Bécsbe, addig a további cselekvésre nézve teljes szabadságot tartottak fenn maguknak.

A jogelcsavarás egész rabulistikája lép az „Ost. Post“ okoskodásában élénk — mond a „Debatte.“ Egy törvényt hangsúlyoz, melyet a magyar országgyűlés az unio létrejötté előtt fogalmazott. Ezen előleges törvényben a magyar országgyűlés beleegyezését adta az uniohoz, de a törvény hatályát magától érthetőleg Erdély beleegyezésétől kelle függővé tennie. Ezen fentartásra vonatkoznak a törvénynek ezen szavai: „Ha (Erdély) csatlakozni akar.“ Erdély ezen csatlakozást egy törvényben mondta ki. A korona a magyar ügy, mint az erdélyi országgyűlés szavazatát szentesítette. Az unio ténye; mely a magyar szavazat szerint csak fél volt, az erdélyi országgyűlés szavazata s a korona szentesítése után egészszé vált. Az egyesített magyar-erdélyi országgyűlés együtt is ülésezett. Az „O. D. Post“ mindamellét is azt meri állítani, hogy az „unio-határozat olyasmi, a mi a magyar törvényhozáson kívül hajtatott végre.“

Magyarország az unio-törvényerejűleg elfogadja s az esetr, ha „Erdély csatlakozik“, az erdélyi képviselők számát meghatározta, kik a magyar országgyűlést kiegészítik. Erdély csatlakozott, ezen ország képviselői a magyar országgyűlésre meghívtattak, mindazáltal az „Ost. Post“ nem állítja azt állítani, miszerint az erdélyi képviselők meghívása (a magyar országgyűlésre) az 1848-iki törvények által elő sem íratott!

De hogyan? Ha az „Ost. Post“ megengedi, hogy az unio-határozat, noha a magyar törvényhozáson kívül, mindazáltal Erdélyben „végbement“, hiszen akkor az ő saját felfogása szerint is az unio teljes érvényű erdélyi törvény, s Erdélynek joga van követelni, hogy képviselői a magyar országgyűlésre meghívassanak!

Azonban, — így okoskodik az „O. D. P.“ — az 1848-iki választási törvény kizárólag az 1848-diki országgyűlésre nyilvánított érvényesnek. Egészen helyesen! De ezen körülmény semmiképp sem vonatkozik az uniora, mely egy egészen önálló tény. Bármely törvény is a választási törvény, az unio-törvény e mellett kérdésen kívül marad, s az „O. D. P.“ legfeljebb azt kívánhatná, hogy a magyar országgyűlés ismét rendi alapon szerveződjék, s hogy Erdély egész rendi országgyűlése a magyar országgyűlésen megjelenjen. Magyar- és Erdélyország mentek ily reactionarius vágyaktól s a helyes alkotmányos jogtudathoz hiven azon nézetet vallják: hogy, ha egy törvény azon föttétellel hozatik, hogy egy későbbi törvény által megváltoztassék, de ezen későbbi törvény a körülmények s viszonyok miatt létre nem jön, az octroyálás azonban teljesen megengedhetlennek mutatkozik, akkor az előbbi törvény tartandó, mint olyan, erőben s érvényben fenállónak. Tudnivalóképen a korona is ezen nézetet nyilvánította, midőn 1861-ben a magyar országgyűlést az 1848-iki választási törvények alapján hivta egybe s bizonyára a legközelebbi magyar országgyűlést is egybehívandja.

A mi meggyőződésünk folytán tehát jog és törvény szerint Erdély képviselői az 1848-ki választási és egyéb törvények alapján hívandók meg a magyar országgyűlésre. Nem kevésbé szólunk azon compromissum mellett, mely egy önálló erdélyi országgyűlést összehívását ajánlja. Mi ezt azért teszünk, mivel a legközelebbi évek eseményeit figyelembe veszünk, mivel mi a kibékülést és kiegyenlítést minden irányban s nem csak jogi megoldást óhajtunk; mivel mi nem csak a törvényt, hanem a kedélyeket is kielégítetettül akarjuk tudni, mivel mi nem csak a magyarok és székelyek óhajzásait, hanem egyenlőképen a románok és szászok méltányos követeléseit is számba vesszük, mivel mi éppen azon „nem-irott jogot“, melyre a „Vaterland“ utal, szívesen megfigyeljük; azonban mindenekelőtt, mint ezt már nyomatékosan megjegyeztük, annak loyális figyelemben tartásával, hogy a korona a legközelebbi idő tényeinél engajirozva tűnik fel. Nem helyes és alkotmányos dolog, a koronát a vitákba belevonni, de mi ezt azért engedjük meg magunknak, hogy a Lajthán teli patriotáknak mindazon momentumokat, melyek a pillanat situációjában komoly megfontolást igényelnek, lelkiükre beszéljük. Ha tehát az „Ost. Post“ minket azzal vádol, hogy a fejedelm felséges szava iránt kegyeletet nem tanusítunk, úgy ez oly nyilatkozat, melyet valódi nevén csak azért nem nevezünk, mivel mi a journalistai vitalközlésekben is parancsolónak tekintjük a parlamentarizmus figyelembe tartását.“

Kül- és belföldi levelezés.

Homorod, aug. hóban.

Utam Udvarhelyszék felső részén vezetvén át, elhatároztam, hogy Homorodnak némi hirre kapott fürdőjén pár rapot tölteni fogok. A pár napi mulatóság, ismerkedésem eredménye e levél, a melyben röviden érinteni kívánom mind azt, a mi van Homorodon, de azt sem mellőzöm hallgatással, a mi lehetne, de még unnes. A homorodi fürdő Sz. Udvarhelytől két órányira fekszik Csik felé, s hozzá magas hegyen a Czenkenden át pompás uton lejt be az útas. Maga a helység a völgyben (mely maga is jó magas) kigyózdó Homorod vizétől vette e nevét, Oláhfalva birtoka. A helység név is csak

nyáron illik rá, a mennyiben tizenegy épületében csak is a fürdő idejében van élet. A házak az említett patak, meg a félórányira fekvő Oláhfalutól siető erecske szögellő völgyein fekszenek. Az utóbbi völgy medrén buzognak a homorodi borvizek a patakcsoktól alig pár ölyire. Két kút és két fürdő-medence áll a vendég rendelkezésére meglehetősen jó karban; noha a kútak közül itt-ott felbuzogó víz és szénsavany arra mutatnak, hogy a források ereje többfelé megoszlik. Az alsó kút felett mintegy hat ölyre van az alsó tükör, ettől tíz tizenkét ölyire a felső kút, végre e felett száz lépésnyire a felső nagyobb tükör több szobával ellátott medence.

A homorodi borvizek általában gazdag szénsavanyos vastartalmukért becsesek, mert e kapcsolatban a vas legkönynyebben emésztető levén, könnyen juthat a vasban szegény vérbe. Ebben fekszik e víz erősítő tulajdona. Orvosi rendelet szerint élés következtében (de nem hogy naponta ebédnél, vacsoránál, derfire, borura öt hat kupát igyunk) hozza meg e víz a vas utján, lassankint az étvágyat, állítja helyre az emésztést, szünteti az ideges főfájdalmakat, kedvet, rugkonyságot szerez, szóval, a gyenge gyomortól eredő bántalmaknál üdülést talál a beteg Homorodon. Szabad szénsavanyban is gazdag e víz, kevés kénhydrogénje is van, mit kivált esős időben érezhetni a kút felett. A kútak közül bővebb forrása a felsőnek van. Óránként 10 veder vizet kiad. A kútak és medencék hő mértéke sem egyenlő. A felső kút és víz 10, az alsó 8° Reaumur szerint. A tükör vize hő nyáron — mint az idej is volt, minthogy források nem bő — 12—14 fokra is felmelegszik. A kútak közül reggelenként a felső van használatban. És az helyén is van, mert vize könnyebb. Az alsóból csak a nép iszik inkább, pedig naponta egy pohárral dél felé használva igen hasznos és kellemes ital. Vasasabb és savanyabb a felsőnél, mint-hogy impregnált szénsavanya több; azért elvire is tovább áll. Homorodon a lég is igen kellemes, melegben sem tikkasztó s a nem messze fekvő fenyvesektől, havasi virágoktól illatos, zamatos. Hőmérsékletben azonban — mint a hogy vasas vidéken szokott — nincs fokozat. Megtörténik, hogy délután 25—27 R. fokot mutat hőmérőd, este meg 10—12 fokra száll le. A magas helyeken levő mindig friss, tiszta, portalan légnék még mást is köszönhet a homorodi vendég. Annak a néhány leglegnek segítségével, a mi estvéként a láthatár szélein tornyosul, színekben felséges, kiállításban groteszk, naplementeken merenghet itt a szem. Pompás víz, tündő lég (néha ndvarhelyi zene) és leirhatlan szép napnyugta van itt; de fájdalom! a vendégek még egyéb is kell: a jó szállás és koszt — ha csak az utolsó magad nem süttő, főzöd — Homorodon nincs, vagy ritkaság. A házak jó fenylőből vannak ugyan összerakva, de a gyengén tapasztott falakon át a szél kellemetlen hangokat sugdos füleidbe, s ha az ég csatornáit megnyitnak, ágyaddal, bőrdöddel keresned kell a száraz helyet. Pedig a fedelek többnyire újak, még az a néhány ezer faszeg is, a mit az oláhfalvi előjárásból — azt hisszük, inkább munka-nyújtásból, mint takarékoságból — a sokkal nagyobb lyukakba beveretett; aztán az olyan nagy nyílások bedagadására, a milyeneket itt hagytak a fedeleken, a legnagyobb zápor után sem lehet számitni. Tetézi a bajt még az is, hogy a házak alatt foly el a hegyről levonuló zápor, a mely esőben áztat, páratlan penészszel tölti levegődet. Na de e kényelmelen szobák olcsók, bizat a nyájas olvasó! Azt sem mondhatsz, mert egy szállásának pár rozzant szék, fehér ágyval 4—5 o. é. ft. a heti bére, mely összegért Gleichenbergen butorzoit szobát kaphatni. A kosztoság ugye meg, hogy a ki hozott magával eszik, a tarisznyát nem hozottak esznek, ha kapnak. A község ugyan a házak egy építette volt, hogy mindenik szállás mellé lakikonyhátt is csatolt; sőt néhány év óta egy-egy vendéglőt is fognak a „Zur Hoffnung“ czimti koresomába a tarisznyátlanok számára. Nem tudok ugyan bepillantani a „Zur Hoffnung“ annalesibe, de annyit bátran elmondhatok, hogy vendégei ide én csak a czimnél maradtak, minek következtében egy szép napon a jó szakács azt vette észre, hogy csupán csak a bérlőné asszony számára főzi a kosztot. Pedig — kivált az idén — látogatott volt Homorod; gyermekkel együtt volt száz vendége s ennek — mint tudjuk — jó része vendéglőből akart és kezdett élni.

A fürdő környékére a természet sokat pazarolt: de e szépségeket az emberi kéz, a helyett, hogy emelje, nyirbálgatta. A gyönyörű fenyves, mely egykor a fürdőt környezte, eltűnt. Csak a nyugati oldalon kinlódik még a mindennap esonkitott, perzselő erdő, a több oldalok kopasz, kecskerágások vagy mogyorosok, Séta utról — az országon kívül — szó sincs; egyetlen fa, vagy tölhely nem kinlódik — a deszák e hazájában — a fardat vendég számára. Igaz, hogy a pusztítás ma be van tiltva, papiroson? Mert ha az oldalon maradt egy egy fa, azt az vágja le s rakja öbe, a kinek teteszik, az írja ki százával a fiatalost, a kinek kedve van rá, legyen az eszűz fejsze vagy tűz. A fürdőhöz legközelebb levő fákat ugy pusztítják ki, hogy kapálás, gyűjtés idején a tűzeket fák tövére rakják, a melyek megpergelődven, jövendőben mint száraz fák már büntetés nélkül kiirthatók. Az oláh-

falviakról Homorod és a Hargita fenyveseire nézve bátran el lehet mondani, hogy magok gyújtják magukra a házat. Homorodról a vendégeket, s így a jüvedelmet tük el, a Hargita égetésével meg éppen maguk s maradékaik szájából veszik ki a már sem igen zsiros kenyeret. Nincs nap, mondható nincs óra, melyben Homorod környékén vagy a Hargitán 8—10 fóltról óriási füst és láng-oszlop ne verdesné az eget. Kérdésemre, hogy ezt miért teszik, azt felelték: hogy kaszáló kell! De miért e teljes irtás éppen a borvíz körül? Vagy tán elhibetjük, hogy ez magának a forrásnak sírcs éppen semmi kárára? Különben a körülfekvő kopasz dombok megmutatták, hogy a hol erdő nem fogja a földet, az a csekély havas, a mi a talajon volt, egy pár zápor után elhagyja az erdőt, s magával viszi a vegetatiót.

Mit kíván hát ez a zsörtölődő, telhetlen útas, — kérdi egy némely túrelmét vesztett olvasó, — de mit is firkál ide e nyit most, midőn régi vitézségünk emlegetésével s tán az új főispánok kinevezésével kellene tölteni a lapot? Aztán csak nem akar Oláhfalva m lett Gscheiberget, Carlsbadot, Emset? Éppen nem! De minthogy Oláhfalva közsé-ge bevesz évenként néhány száz o. é. frtot, a bérlők meg annak majd a tripláját: a fürdői közsé-ge is jó részt kívánhat valamit. Aztán meg, szíves olvasó, egy fürdő-intézet, mely a köz-egészséget ápolja, kívülül is valaha pénz teremtne, éppen ugy közügy s tárgya a lapnak, mint akármely nemzeti köz ügyön. A fürdői közsé-ge Homorodon is meg kívánhatja, hogy azok helyett a gűbűnők helyett, melyeket utá a leomló zápor sotterez, néhány utat vájjanak, s oly poronddal fedjék be, a melyre a nők is merészkedjenek lépni, s a férfiaknak se jusson eszébe a vasbocskor. Meg kívánhatja, hogy a körülfekvő fenyűket ne irtásák, sőt újakat ültessenek még, hogy lomblevelűekből széntányt, nyugvó pontokat rendezzenek. Mily szép volna például hárs-, tölgy- és a veres bogolyú sorbus fáiból egy sétány a felső fürdő felé? Pedig e fák is bőségben vannak a környéken. Aztán mily könnyű lenne az országot felett levő mogyorost néhány szabályos ut ki-vágásával a legszébb parkká alakítani. Hát az tulságos követelés-e, hogy a házak jól fedve és tapasztva legyenek, s hogy a szél aólról se dudoljon be? A vendéglős tartására nézve azt hiszem, hogy a helységnek e bérlőknek szintén érdekükben áll oly egyént állítani be, a ki akár és tud is izletes ételt adni, és olyant, a mely — ha valaki kívánja — az árához is illjék. Ez azonban eleinte csak egy kivibető, ha a község a vendéglőt eleinte csekély bértért vagy plane díj nélkül adja át ügyes vállalkozónak. Pár év alatt megteremné ez jó gyűlmölcsét; mert ha a vendég megtudná, hogy Homorodon enni is lehet kapni, tömegesebben keresné fel a felséges vizet, s a legtöbb gazdasszony bizonyynyal szívesen ott bagyna lazikonyháját, hogysem pirítsa, süsse arcát délig, a midőn egészségért rándul fürdőre. Az ily remélett közönség kevés időn megbozná a jól fizető, jó vendéglőt is. Eddig is nem bírtak a bérlők bár egy fogadóst állítani ki, mely a vendégek kegyelmére Udvarhelyről a szükségéseket kiszállítsa? Az élet bajt, s ha a kinlkozó (bármily apró) alkalmakat mindenütt meg nem ragadjuk, azon veszszük észre, hogy a beszállingó-zottak orruk elől mindent elkapartak.

Végül meg kívánom jegyezni, hogy a levél az évenzte szaporodó fürdői közönség érdekében, hazánk e pontjának emelése szándékával íratott, menten minden gyanúsítástól. Különben is Homorod oly fürdői pont, melyre, mint halljuk, maga a szék nagyobb figyelmet kíván fordítani, azt az igazságot tartva szem előtt: hogy fürdőnél mindenesetre fő fő dolog a víz gyógy-ereje, (a mi, mint érintve volt, Homorodon sok esetben meglepő) de a nagy közönséget, a távol vidék vendégeit a gyógyvíz mellé a remélt és nyert kényelem hozza össze.

Külföldi.

Hazai intézetek

Hivatalos jelentés a kolozsvári nő-egylet választmányának aug. hó 20-án tartott üléséről.

1. A választmány ajánlja az egylet tagjainak, hogy a maros-vásárhegyi testvér-egyletet f. évi október 8. napján tartandó „gazdasszonyi és házi ipar-czikkekben“ rendezendő tárlata ügyében szokott buzgalomhoz képest részvétükkel istápolni sziveskedjenek.

2. A választmány négy házi szegénynek egyszerre mindekorra 16, egynek havankénti segédlem-mül határozott időre 1 forintot utalványozott.

A közlebbi ülés óta elnökileg 8 folyamodónak 23 forint utalványoztatott.

Kovácsi Antal,
titkár.

Külföldiek.

— Gróf Mikó Imre ő exelja hosszabb időre falura elutazott.

— A „Koronk“ szerkesztője jelenti, hogy a jövő évnegyeden kezdve lapját szintén nagyobb formátumban adja ki.

— A mint a lapokból látszik Saguna metropolita az első felhívásra nem ment fel Bécsbe, s azután császár s király ő felsége egyenes parancsára csakugyan fölment.

— Ó cs. kir. ap. felsége július 5-ki határo-

zatánál fogva Wancsa János ur szamosújvári görög-katolikus püspökké nevezetett.

— Ö Felsője aug. 20-án kelt határozatával Báuffy Béla gróft Krasznamegye és Bánhidyalbert bárót aug. 26-iki határozatával Csauádmegyefőispánjává vezette ki.

— Az „Oestr. Ztg.“ szeriut Schmidt Konrádot, a szászok grófját, semminemű tanácsosra nem szólítja fel az erdélyi kanczellária.

* Színházunk gyorsan épül. Eddig az anyagok roppant balmaza miatt alig lehetett kivenni belső elrendezését, most azonban már a pályó-sorok tisztán állanak, s jelenleg az elrekesztések foly-
nak. Az idén csupán annyira végzik be, hogy az előadásokat meg lehessen benne kezdeni novemberben. A plafont behuzása jövőre marad, néhány jelentéktelenebb igazításokkal. A színház mostani besztása szerint 500 nézővel többlet fogad be, mint eddig.

* A Follinusz operette-társulata a mult hó 28-kán tartá roppant nagy közönség előtt bucsu-előadást Károly-Fehérvárt, hol általánosan nagy tetszésben részesült a társulat. Jelenleg már Szászvároson működnek, hová meghívást kaptak. Első előadásuk itt „Az elkényeztetett férj“ és „Dajka“.

* A lapokban szerteszét színházunk néhány volt tagjáról a következőket olvassuk: Csányi Gizella k. a. közelebről Pesten mint „Borgia Lucrecia“ lépett fel. Fekter ismét kürtölteti a „Sürgöny“ben, hogy ő két meghívást kapott, egyet a kasseli udvari, a másikat a boroszlói színházhoz. Térei Antonia a hamburgi színházhoz csakugyan szerződöttettt állandóan. Fehérváry Marival Follinusz alkudozik, s talán sikerülni fog megnyernie őtet is.

— (Necrol.) Bányai Mózes a maga, és gyermekei: Zsuzsanna, Julianna, Mihály és János nevében vérző atyai kebellet jelenti, a kolozsvári unitarium collegiumban 7-dik gym. osztályt végzett kedves fiának Bányai Györgynek folyó hó augusztus 22 kén véletlen fegyver-ellobbanás következtében, tizenegy napokig tartott szenvedés után történt szerencsétlen halálát. A 21 éves ifju lankadatlan szorgalommal készült az életpályára, s a céltől még meszsze, már áldozata lett a könnyörtelen végzetnek. Szép lelki és testi erő, szerény és derült jellem, tették őt életében kedvessé, s feledelelté mindazok előtt, kik esmerték. Béke a korán kiszenvedett ifju poraira! Középlakon augusztus 22 kén, 1865.

— (Necrol.-g.) Gyöngyösi János — helybeli polgár, Gyöngyösi Mária — Szentpéteri Jánosné — a maguk és a távol levő Gyöngyösi Zsuzsanna — Boros Ferencné — nevében, fájó szívvel jelenti, hogy forrón szeretett testvérük övegy Angyal Sámuelé, született Gyöngyösi Julianna f. hó 29 én, életének 61-ik évében, hosszosan tartott szenvedés után, egy jobb életre szenderült. Földi maradványai folyó hó 31-én fognak kurta-szappanyutcai 345 számú szállásáról rövid halotti beszéd s ima után az őök nyugalomnak átadatni, d. u. 5 órakor. Béke poraira!

* Szamosújvári levelezőnk az ott közelebről tartott műkedvelői előadásról tudósít. A fiatal műkedvelők sok szorgalom és buzgalommal adták elő Szigeti „Vén bakancsosát“ meglehetősen szép számu közönség előtt. Az ügyes berendezés ügyvéd Voith Miklós érdeme, ki mint a műkedvelők igazgatója fáradsatlan buzgalommal tett meg mindent, hogy a kifizőt celt mentől nagyobb mértékben érhesék el. E műkedvelői előadások szép összegeket juttattak már eddigelő is jótékony célokra, s ezen felül a társulat c. inos színpadot szerelt fel díszletekkel.

— A bécsi igazságügyminiszter kibocsátványában, melyet a sajtóra vonatkozólag az államügyészséghez intézett, meghagyja, hogy mindent gondosan elkerüljenek, a mi szándékos üldözés szinét viselne magán. A körállapotnak szabad bírálgatása jogos — úgymond — mert a kormány figyelmét a nép óhajására fordítja. A sajtó termékeit szenvedély nélkül és alkotmányos szellemben kell megítélni.

— Az országgyűlési helyiségek A „Sürgöny“ írja: Azon kedves hírrel szolgálhatunk olvasóinknak, hogy az országgyűlési helyiségekre vonatkozó legfelsőbb elhatározás tegnap már leérkezett. Ő cs. kir. apostoli Felsője tudniillik mult aug. hó 29-ről kelt legfelsőbb elhatározásával, királyi főtárnokmester ur ő excellentiájának — főkanczellár ur ő excellentiája részéről is pártolt — indítványához képest a magyar országgyűlés alsóházának tanácskozásaira egy ideiglenes országház építését a Pest város tulajdonához tartozó ugynevezett Sándor kaszáruyn-felülteken, Ybl építész tervezete szerint 150,000 frtnyi összes költségen belül, valamint a magyar nemzeti muzeum dísztermének a főrendekháza számára leendő átalakítását 4,396 frtnyi összes költségen belül legkegyelmesebben jóváhagyani, egyszersmind pedig megengedni mellőztatott, miszerint ezen építkezés és átalakítás céljából, főtárnokmester ur ő emeltósága kezéhez a budai várpalota alapjából 50,000 forintnyi előleg utalványoztasék. Egyébiránt ezen építkezések házilag lesznek kezelendők; a műszaki vezetéssel Ybl építész megfelelő díjazás mellett, a felügyelettel pedig az országos építészeti igazgatóság egy tisztviselője s az építkezés igazgatásával egy kormányzati kiküldött lesznek megbízandó. — Az el nem fogadott

3 további terv készítőinek bizonyos összegű jutalmak engedélyeztetettek, Pest város pedig a kaszáruya átengedése által esetleg reá háruló beszállásolási terhekre nézve az országos alaplól kármentesítendő lesz. — A fenemlített 50 000 forintnyi előlegnek utalványozására, mint halljuk, a pénzügyminiszterium már meg is lett keresve, hogy ennek folytán az építkezés azonnal megkezdethetvén, a kifizőt három havi határidő alatt fökéletesen be is fejezethessék. Az építési költségek egész összege a jóváhagyott építési tervet kiegészítő részletes költségvetés elkészítése és szabályszerű átviszsgálása után fog utalványoztatni.

— A régi „Presse“ oly bécsi tudósítótól, kit rendkívül jól értesültek tart, következőkép értesül a belső államjogi kérdés tárgyában: Habár az ügy nem ment még keresztül minden formális stadiumon, nincs kétség benne, Erdély dolga el van már döntve. Győzött a jogfolytonosság elve. A magyar korona integritása szilárd célul van kifizve; a ministerium német része beleegyezett, s mint mondják, september c. ső napjaiban — hirszerint 7-kén — egy erre vonatkozó nyilatkozványt fog kiadni a kormány. Valószínű, hogy ez az új erdélyi országgyűlés egybehívása, s az ottani választások kihirdetése lesz.

A ministerium német tagjain félreismerhetlen volt némi elfogultság. Különbö a ministerek nagyobb része kész a szűkebb reichsrathnak ugyanazon tevékenységi kört megengedni, melyet a magyar országgyűlés követel. Ez a legszelesb körüljavításokat hozhatja be a befizgatásban a német-szláv tartományokba, és a közös ügyek közös tárgyalása elhatározásában közreműködhetik a magyar országgyűléssel. De kérdés, a szűkebb reichsrath beleegyezik e ebbe. A ministerek ezért nem akarnak most államjogi programot kiadni, s egyelőre a magyar államférfiakat engedik cselekedni. A sajtó magatartása többször szóba jött a ministeri tanácsban, s mint mondják, gróf Belcredi a megszorítások ellen nyilatkozott.

— Liszt Ferenc hangversenyének tisztá jóvedelme, mint a „Zen. L.“ jelenti, 5080 frt 9 krt tesz. Liszt ez összeget következőkép osztotta el: a lipótvárosi templomnak 2000, az irói segély-egyletnek 500, a zenészeleglyező-egyletnek 500, a bölcsődének 200, a Josephinumnak 300, az irtalmak néneknek 300, a vakok intézetének 300, a legényegyletnek 200, a prot. árvaintézetnek 300, az izraelita kórháznak 200, a Ferenczrendieknek 200, és alalmazásra 80 frt.

* Egy journalisikai tollharcz, mely a párisi „La Presse“ s az „Opinion Nationale“ hasábjain foly, majdnem egész Európa figyelmét magára vona, s a napokban táviratilag jelentetett, hogy Sarcey az „O. N.“ referense párbajra hívta ki Girardin, mit azonban az nem fogadott el. Girardin ugyanis egy párbaj alkalmával, melyben ellenfelét megölte, megesküdött, hogy nem párbajozik többet. A vitára, s illetőleg kihívásra Girardin „Les deux soeurs“ című drámája adott okot, mely első előadásakor megbukott, de a Napoleon-napon az ingyeny közönség előtt ismételtetvén, ennek tetszését megnyerte, mikor is Sarcey fityty által adott elégedettségének kifejezést. Ez volt a botránykö, miben Girardin különösen meglepőzött.

— Kimutatás a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról augusztus havában 1865.

Bevételek:	
Pénztármaradék a m. hóról	3,321 ft 70 krt.
38 új tag 116 részvény után 5 frt.	580 „ — „
Havi, rendes és rendkívüli bevételek	25,628 „ 48 „
Könyvdíjakban	38 „ — „
Kamat, provisio és váltódíj	2,553 „ 47 „
Bélyegdíjakban	146 „ 80 „
494 tag által visszafizetett kölcsön	135,745 „ — „
A bevételek összege	168,013 „ 45 „

Kiadások:	
499 fagnak kölcsön	146,355 ft — krt.
Tisztviselők fizetése	181 „ 34 „
Trodai kellékek	6 „ 46 „
Bélyegre	140 „ — „
Kamat	49 „ 35 „
Tőke visszafizetés	12,251 „ 52 „
Pénztármaradék	9,029 „ 78 „
	168,013 „ 45 „

Kolozsvárt, augusztus hó 31. 1865.
Taufner Ferenc, Geltó János, Wagner Frigyes, igazgató. könyvvezető. pénztárnok.

Politikai hírek.

Franciaország. Páris, aug. 27. A „France“ a „Köln. Ztg.“ leplezéseit az austriai tárgyalásokról Olaszországgal azon megjegyzéssel közli, hogy ezek igen is jól jellemzik az osztrák politika nehézségeit s azért tehát hasznos ezeket teljesen lefordítani. — Néhány nap óta itt ismét a hir kering, hogy a kormány további szabadelvű engedményeket szándékozik tenni. A „Sicéle“ az „Avenir national“, a „Debats“ és a „Presse“ oly hangon beszélnek a németországi dolgok legújabb fordulatáról, hogy nyilatkozataikat a német lapoknak bajos volna átvenni. A „Pays“ szerencsét kíván a francia kormánynak, hogy állhatatosan távol tartotta magát a hűségek kérdéséről, melynek olyan kimenetele lett, hogy annak következményei csak

igazolandák a Franciaország által követett politikát.

Páris, aug. 30. Az esti „Moniteur“ heti szemléjében ezeket mondja: A Gasteinban alatti egyezségek közzétettek. Nem akarunk a külföldi pontokba bocsátkozni. De lehetetlen nem constatálnunk, hogy mennyire nem helyesölleg fogadtatott egész Németországban a gasteini egyezmény. A hűségek uniojának elvét eddigelő a bécsi és berlini kabinetek a legállbatatosabban hirdették. A gasteini megállapodásokban egészen ellenkező irányt követtek. Egyébiránt nem foglalják azok magukban a hűségek részvevését sorsuknak végeles szabályozásában és nem veszik figyelembe az észak schleswigiek nemzetiségét. Igaz, hogy akét udvar ideiglenesen adja ki ezen combinatiót. Csupán egyelőre osztakoztak meg földrajzilag uralkodói jogaik gyakorlásában. Tanácsos lesz tehát bevárni az idejét, midőn majd végeles ítéletet lehetend a hűségek ügyében követett politikájokról mondani. A „Moniteur“ helyesli d'Azebliouak az olaszországi választásokra vonatkozólag közzétett eszméit. A bukaresti zavargásokra vonatkozólag pedig azt mondja, hogy azok zavargások a hercegségekben élénk forrongást idéztek elő; hogy a Kuza fejedelem elleni panaszok nem alaptalanok. A bécsi lapok beavatkozásról beszélnek. A „Monit.“ nem akar beavatkozást, se collect sem különleges beavatkozás nem kell neki, a miből csak a bonyodalmak egész sorozata keletkeznék a kabinetekre nézve. A dolgok illetén állásában tehát egyedül czészeri mód Kuza fejedelemmel megértetni, mennyire szükséges, hogy kifogástalan politika követése által tüsse helyre a dolgot, s rendet csináljon önlen igazolására; s a kabinetek ne vonják meg tőle a jelen körülmények között erkölcsi támogatásukat. Dánia ismét felhozta itt a nemzetiség kérdését Észak-Schleswigre vonatkozólag; Poroszországnak Schleswig északi részének visszahagyására esetére Dánia nyugat-indiai szigeteit ajánlja. A nyugati hatalmak és Oroszország — állítólag — helyben hagyják ezen eszmét, s Poroszország megegyezésére is számítanak. A „Patrie“ kijelenti: Franciaország becsülete nem engedi meg, hogy a gasteini egyezményt helyeselje.

A császár állítólag bel-reformokkal foglalkozik. A ministerek illető szakaikat személyesen képviselnék a kamarában. Hirlik, hogy Abd-el-Kader kiáltványt szándékozik intézni az arabokhoz, melyben alavetést tanácsol nekik.

Olaszország. A Bernben megjelenő „Bund“ olaszországi tudósításokat emlit, melyek határozatlan híreket közölnek a tetspárt egy újabb közel kilátásba helyezett működéséről. E párt most fokozott tevékenységet fejt ki. Az „Opinion“ egy titkos mazzinista köriratot tesz közzé, utatásokkal a munkások és tanulóok egy nagyszéri demonstratiójára, A zászlón e felirat fog diszteni: „Róma főváros! Éljenek Garibaldi! Velence! Háboru Austraival!“ A „közársaság és Mazzini“ féle kiáltást kerilni szándékoznak, hanem e helyett a francia követséget következő kiáltással tisztelnék meg: „Le a szövetséggel, le a gögösökkel, éljen a függetlenség!“ — A „N. Ztg.“ szerint az izgatás aug. 29-kén este kezdenék. Ez Aspromonte évnapja.

Németország. A „Köln. Ztg.“ közöl egy levelezőjétől eredeti ily című cikket, melyről maga bevallja, hogy az illető okmányokat nem látta, s így a felelősséget levelezőjére kénytelen egészen háritani, kinek közleményein meglátszik ugyan a tendenciosus irány, mindazáltal mégis megérdemlik a figyelembe vételt. A szóban forgó közlemények így szólnak: „Néhány héttel a Rómára vonatkozó olasz-francia egyezmény megkötése után 1864-iki octoberben, Rechberg gróf tett kezdeményező lépést bizalmas egyezkedésre, Olaszországnak Austria általi elismertetésére nézve. Tudatta Lamarmorá tábornokkal, miszerint Austria hajlandó Olaszországot az uti possidetis alapján elismerni, azon egyetlen kikötéssel, hogy Olaszország kötelezze magát, miszerint bizonyos számu évekig — melyekre Austraianak szüksége van consolidálódásához — nem fogja Austraia megátadni. Az olasz minister erre azt felelte, hogy a velencei kérdés lehetetlenné tesz minden alkudozást, melynek nem ezen kérdés megoldása a kiindulási pontja; ezen elutasító válasz után az osztrák kormánynak lehetetlen volt az alkudozást folytatnia. De a mint a Poroszországgal viszony, Bismarck februári sürgönye következtében kedvezőlenebb alakot ölt, s Poroszország német-olasz kereskedelmi szerződés iránt kezdett alkudozásokat Olaszországgal, Mensdorff gróf székségesnek találta Turinban más alapon megújítani az előde által tett nyilatkozatokat. A bécsi kabinet tudatta Lamarmorával, hogy a területi kérdések teljes mellőzése mellett diplomatiai érintkezésbe kíván Olaszországgal lépni, s ez megförtéven, az illető követek minden főnforgó kérdés felett körülmenyesen alkudozhatnak. Leginkább érdekében van Austraianak az Olaszországgal kereskedelmi szerződés, s azt átlátja, hogy ennek megkötését meg kell előznie az olasz királyság elismertetésének Austria által. Tehát erre kész volna, azon egy kikötéssel, hogy Olaszország kötelezze magát, miszerint Austraia nem fogja megátadni, a míg bonyolódott viszonyait rendbe nem hozza. De mivel a kereskedelmi szerződés sokkal nagyobbban érdekében áll Austraianak, mint Olaszországnak, s minthogy a területi kérdések mellőzése neki okozna kellemetlen

bonyodalmakat: ezen másodizben tett ajánlatot is visszautasítja ily alapon az olasz kormány. Hanem az osztrák kormányt ezen második sikertelen kísérlet sem riasztá vissza a további kísérletektől, csak-hogy most már Franciaország közbenjárósága által igyekezett célt érni; annyival inkább, mivel a császár Olaszország érdekében, Drouin de Lhuys pedig Austria érdekében óhajtották az olasz-osztrák kibékülést, Metternich berezeg nyilatkozásai tehát szivesen fogadtattak Párisban, csak-hogy a császár nem úgy óhajta mint Austria, hanem úgy mint Olaszország kívánná a velencei kérdés megoldását, s e szerint nem is remélhetett a bécsi kabinet a császártól az ő szellemébeni nyomás gyakorlását Olaszországra, a mi könnyen idegenkedést szülhetett volna a florenczi és párisi kormányok közt; hanem Austria óhajátasait tudatta a császár Florenczben, csak-hogy nem ezt kívánta Austria, mindazáltal így is jó szolgálatot tett neki Franciaország. Hogy azonban ezen kísérlet is mint a két előbbi sikertelen maradt, annak kiváltképen ott rejlik az oka, hogy a velencei kérdés megoldásában annyira eltértek az illető felek érdekei.

Spanyolország. A „Köln Ztg.“ írja: Midőn O'Donnell kormánya lépven programjába foglalá Olaszország elismerését is, a bécsi kabinet madridi követéhez egy jul. 21-ről kelt jegyzéket küldött oly megágyással, hogy azt Bermudez de Castro ministerek felolvassa, s e jegyzékben ki vala emelve, hogy az osztrák és spanyol kabinetek mindenkor egy politikai irányt követtek, s ha Madrid elismeri az olasz királyságot, nem lesz többé képes a szent szék érdekeit védeni, s Izabella trónját veszélyezteteti. Bermudez ezen elkéselt tiltakozást visszautasította, kijelentvén, hogy a királynő kormánya Spanyolország lényeges érdekeit semminemű dynastiai érdekeknek nem áldozhatja fel, hogy a pápa érdekeit semmi tekintetben nem gondolja veszélyeztetni, s hogy a királynő trónját a liberalis eszmék hatalma meg fogja védeni, mely 1848-ban sem vala annyira veszélyeztetve, mint némely magukat megrendíthetneknek hívó hatalmaké.

Ujabb Bécs. sept. 2. A „Neue fr. Presse“ írja, hogy az erdélyi országgyűlés egybehívó fejedelmi levél ma terjesztetnék fel legfelsőbb aláírás végett. E szerint nov. 15-ére lenne kilátásba helyezve az erdélyi országgyűlés egybehívása.

(Kinevezések.) A „Wiener Ztg.“ sept. 2-ki száma közli, hogy császár ő Felsője augusztus 29-én kelt legfelsőbb kéziratokkal a következőket méltóztatt elrendelni: V. ér Farkas, Belső-Szolnokmegye főispánja hivatalát ismét elfoglalhatja. Bárd Jósika, Lajos volt gubernialis tanácsos Kolozsmegye, gróf Béli Ferencz Kükküllömegye főispánjának, lovag Puskarju János Kükküllömegye administratora a fogarasi kerület főkapitányának, báró Petrichevich Horváth Albert Marosszék administratora a szék főkirálybirájának neveztetik ki. Gr. Kálnoki Dénes Háromszék főkirálybirájának pedig megengedik, hogy ez állomását ismét elfoglalja.

A „Neue fr. Presse“ a következők újabb kinevezéseket jelenti: főkirálybiráknál: Mikó Antal, Dániel Gábor, Kemény Gergely (talán Béli Gergely?), b. Bánffy Dániel; (azt hisszük e közlés hibás s a báró ur Doboka főispánja); a guberniumhoz kinevezettek: Nemes János gr., Bornemisza János b. id. Bethlen Gábor gr., Nagy Elek; új kinevezések gubern. tanácsosokká: Fogarassy püspök, Butyán László.

Páris, sept. 1. A mai „Moniteur“ jelenti: De Lema marquis spanyol követ beszédére a császár így válaszolt: „Nagy elismeréssel fogadom mindenkor a királyné barátságának tanujeleit, s nagy becsét helyezek reá, ha Francia- s Spanyolországot lépést tartva látom előhaladni. A két nemzet csak közös érdekekkel bir, féltékeny nagy-ravágyás nem von köztük választófalat. Ön mindenkor késznek találánlja kormányomat még szorosabbra fízni azon köteleket, mely a két országot egyesíti.“ Itteni diplomatiai körökben a nyugati hatalmak és Oroszország között a német ügyekre vonatkozó befejezett alkudozásokról beszélnek; a hol abban állapodtak volna meg, hogy a gasteini egyezményt nem fogadják el a hűségek kérdése megoldásának, s hogy a végeles megoldás európai conferentiának fontartandó. A washingtoni kormány egyre erősíti semlegességét Mexiko irányában. A császár megbizta Vuitry államtanácsost, hogy tegeyen jelentést a decentralisatio kérdéséről. A császár ma elfogadá Nigrát, a ki fontos dolgokat közölt vele.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

September 2-kán: 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 73.40.—5% Metalliques 100 frt 68.75.—Bank-részvény 777.—Hitelintézeti részvény 200 forint 175.—London 10 ft st. 100 frt 23 1/2 kr 109.20.—Ezüst 107.—Cs. kir. arany 5.16 1/2.—1860. kölcsön 88.75.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE augusztus 31-kén 1865.

Table with columns for 'Allamadoóság', 'Elsőbbségi kötvények', 'Részvények', 'Záloglevelek', 'Sorsjegyek', and 'Pénznekem'. It lists various financial instruments and their market values.

Á t n é z é s e

kolozsvári levél- és szekérposta indulásának s érkezésének. Indul a levélposta: Magyarhonba és külföldre naponként déli 12 órakor.

Erkezik a levélposta:

Magyarhon- és külföldről, név szerint: Bécsből, Pestről, Kassáról, Szegedről, Temesvárról, Aradról, N. Váradról naponként 2-3 óra tájban.

A szekérposta indul:

Bécs, Pest és Nagy-Várad felé naponként déli 12 órakor. Szegeden és Brassóban stb. naponként d. u. 5 órakor.

A szekérposta érkezik:

Bécs, Pest és Nagy-Váradról naponként d. u. 2-3 óra közt. Szegeden és Brassóból naponként reggeli 8-9 óra közt.

A Biasini gyorskocsói indul:

Kolozsvárról Nagy-Váradra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton déli 11 órakor. Nagy-Váradról Kolozsvárra, hétfőn, szerdán, pénteken, vasárnap, a vonat érkezése után.

Alsó ausztr. mérő: vagy is két nagy véka.

Table showing market prices for various goods like 'Tiszta búza', 'Rozs', 'Árpa', 'Zab', 'Török-búza', and 'Marhabús tonnya'.

Gabonaár Kolozsvárt augusztus 31-én 1865.

Tisztabúza 2 frt 54 kr. Elegybúza 2 frt 20 kr. Rozs 1 frt 88 kr. Árpa 1 frt 46 kr. Zab 1 frt - kr. Török-búza 2 frt 46 kr.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Ad. sz. 737. 1865. (263) (1-3) Hirdetmény. Nemes Kolozsmegye tekintetes biztossága által folyó év július 15-én és 22-kén 3466 és 3467 számok alatt kelt rendelet...

Hirdetmény.

Sz. 3502. 1865. (258) (3-3) Hirdetmény. Kolozsvár sz. kir. város tanácsa, ezennel köztudomásra juttatja, mikép az e városi átutazási állomáson a f. év november 1-ső napjától a jövő 1866-ik évi-október utolsó napjáig terjedő...

NEM HIVATALOS.

(264) (1-3) Üzleti hirdetmény! Aszlán és Hugó divat raktarából Kolozsvárt, Plebánia szöglet 169 szám.

Nem mulaszthatjuk el, hogy a n. érd. t. cz. közönséget ne tudósítsuk arról, miszerint raktárunkat megnagyobbítottuk, és most egyszersmind Bécsből megérkezvén, ez őszi időnyre azt el is láttuk mindennemű szakunkhoz tartozandókkal.

Melyből jóság és olcsóság tekintetében kiemelendők: Jó mosó perkálinok 30 kr., Cosmanoser és külföldi perkálinok 35 "

Haszonbéri hirdetmény.

A kolozsvári ev. ref. főtanodának gy. vásárhelyi részjósága, inaktelki, pányiki, géstrágyi, m. gyer. monostori és m. valkói tartozékaival, folyó 1865 dik évi Sz. Mihály naptól 3 vagy több évre, haszonbérbe adandó.

hold szántó és 39 hold kaszáló. — Gesztrágyon 54 hold legelőből, Gy. Vásárhelyt benn a helységben van két koresmaház italmérési joggal, 10 curialista szellér, a nagy országot melletti Fráncziféle vendégládó, Pányikfelől egy kis koresmaház.

A „VIKTORIA” biztosító társaság Kolozsvárt, Biztosításokat vállal tűz ellen

épületekre, butorokra, ingóságokra, takarmányokra lehető legjutányosabb díjak mellett, s reméli, hogy a kártérítésnél egy intézet által sem engedi a gyorsaság és méltányosság terén felülmulni.

- Balavásáron: Nagy Antal. Bánffy-Hunyadon: Dietrich Sámuel. Bernádon: Kinnizsy István. Blenke-Pojánban: Simó Lajos. Bónchidán: Nagy Elek.

A „Viktoria” igazgatósága:

Alelnök: Hintz György. Igazgatók: Dózsa D. Kövári L. Vaguer F. Vezénylő igazgató: Galgóczy Károly.

Advertisement for 'Csapó Sándornál' (Csapó Sándor) in Kolozsvárt, offering men's and children's hats. 'nagy választásba férfi és gyermek kalapok'.

stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt, Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Marosvásárhelyt, Dobray Nándornál S. Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S. Szentgyörgyör, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban, Wagner Józsefnél Károlyfejtőn kapható.

NÉPISKOLAI OLVASÓKÖNYV.

ELSŐ KÖTET: a protestáns neptanodák alsóbb osztályai számára. DOLGOZTÁK ÉS SZERKESZTETTÉK GÁSPÁR JÁNOS, nagyenyedi nevelésügyi és képezdeigazgató, és KOVÁCSI ANTAL, kolozsvári gymnasiális tanár. Ára 30 kr.

Brassai Sámuel. Kisdedek számvetése. Angol mintára III-ik kiadás 40 kr.

Számító Socrates. Fejbeli számvetés gyakorlati kérdésekben. Angol mintára, hazai tárgyakhoz és viszonyokhoz alkalmazva. III képtáblával. IV-dik kiadás füzve 70 kr.

Okszerű vezér a német nyelv tanulásában. 2 rész. I-ső rész: Az egyszerű és egyszerűen bővített mondat. VI-dik bővített és javított kiadás 72 kr. kötte 90 kr.

Nagy Péter. Szentörténetek, növendék ifjaknak, Lamé Fleury mintájára. II-dik újból átnézett kiadás 42 kr.

Uj szövetségi történetek, növendék ifjaknak. II-dik újból átnézett kiadás 42 kr.

Lamé Fleury. Róma és római birodalom történetei, magyaritá Szabó György, tanár, két rész két kötetben 2 frt.

Mythologia, növendék ifjaknak. Fordította Nagy Péter. XV kömet-szettel 1 frt.

Képek a hazai történelemből. Ifjuság számára. Szerkeszté Tánócs János. Ára 50 kr. Diszkiadás, hat színezett képpel 1 frt 60 kr.

Képek a természetből. A felsepült növendékeknek Vagner Ármint után felmutatja Kovácsi Antal. 10 könyvomatú képpel. Ára 1 frt.

A tordai CZIFRAFOGADÓ

nevé vendéglő idei szeptember 29-től kezdődőleg haszonbérbe adandó lévén, a vállalkozók ez iránt Tordán helyt lakó tulajdonossal mentől előbb egyezkedhetnek.

Agenten-Gesuch

für einen Geschäftsweig, welcher an jedem Platze mit Vortheil betrieben werden kann und nur Thätigkeit und ausgebreitete Bekanntschaft erfordert, werden solide Leute als Agenten gesucht.

Külső-középutczában 123-ik szám alatt lévő telek, mely 6 szobából, egy konyha, egy nagy pince, nagy udvar, kert, s több faszínből áll, Sz. Mihály napon kezdve kiadó.

A Galandférgyet (pántlika-gilisztát)

fájdalom nélkül 2 óra alatt elűzi Dr. Bloch Bécsben, Praterstrasse Nr. 42. Gyógyszer utasítással kitédik. Egyebet levelezés által.